

γλωσσικά σχολειανά τους, μπροστά στο Διάδοχο και τον Πρίγκηπα Γεώργιο, μίλησα για τον Παπαδιαμάντη σε καθάρια δημοτική κι' άλλη μιὰ βραδεία στη σάλα των «Παναθηναίων» έκανα τὸ ἴδιο μὲ τὴ «Γλωσσικὴ Αὐτοβιογραφία». Τελευταία ἀκόμα, όταν ὁ κ. Φεξῆς μου πρότεινε νὰ μεταφράσω Πλάτωνα στὴ μισὴ γλῶσσα, ἀρνήθηκα κ' ἐγὼ μαζῆ μὲ τὸ φίλο μου τὸν κ. Ποριώτη. Καί εἶναι γνωστο ἀκόμα πὼς σε καθε φανέρωμα τοῦ γλωσσικοῦ κινήματος — πού τελευταία στὸν «Καλλιτέχνη» τὸ κήρυξα ὡς τὸ σπουδαιότερο κίνημα ποῦ γινε στὴν Ἑλλάδα ἀπ' τὴν Ἐπαναστάση — σταθῆκα πάντα ἀπ' τοὺς πρώτους κάτω ἀπ' τὴ σημαία. Λίγη προσοχὴ ἀπ' τοὺς ἄλλους θῆκανε περιττὴ τὴν περιαιτολογία τούτη ἀπο μέρος μου. Μὰ δὲ βλαφτεῖ. Ὅταν ἕνας κριτικὸς πεφτε σὲ μιὰ τέτοια παρεξήγηση, εἶναι πολὺ φυσικὸ κι' ἄλλοι πολλοί, πού δὲν ἔχουε τὴν ὑποχρέωση νὰ κολουθοῦνε προσεκτικὰ τὴν πνευματικὴ κίνηση γύρω τους καὶ νὰ ξεχωρίζουε πρόσωπα καὶ ἰδέες, εἶναι φυσικὸ λῆω νὰ πῆσουε σὲ παρόμοιες πλάνες. Καί εἶναι κάποιες πλάνες πού δὲν ἀδικοῦνε τὰ ἄτομα, ἀδικοῦνε ἕναν ἀγῶνα, πού ἔχει ἀνάγκη κι' ἀπ' τὸν τελευταῖο του στρατιώτη.

Μιὰ δικαιολογία ἔχει ὁ Κριτικὸς τοῦ «Νουμά». Κάποια παλιά μου συμπεράσματα σὲ μιὰν ἔρευνα πού ἔκανα ἐδῶ καὶ χρόνια στὰ «Παναθηναία». Τὰ συμπεράσματα ἔμωσ αὐτὰ βγήκανε ἀπ' τὸ ὑλικὸ τῆς ἔρευνας πού μου δόθηκε. Ἀπὸ τότες παλλὰ πράματα ἀλλάξανε, πολλές πρόληψες σκορπίστηκαν, πολλές ἀμφισβασίες ζεδιάλυαν. Ἄν, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ἔδωκα ὅπλα στοὺς ὀπαδοὺς τῆς μισῆς γλώσσας, τῶχω βάρος στὴ συνείδησή μου. Χαίρομαι, πού μου δόθηκε ἀφορμὴ νὰ κηρύξω τώρα καὶ μὲ τὴ δῆλωσή μου αὐτὴ ἔλειτο πού ἀπὸ χρόνια τώρα φανερώνω καὶ μὲ τὸ λογοτεχνικὸ μου ἔργο: Τὴν πίστη μου στὴ φυσικὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους, τὴ μιὰ, ὁμοῦσια καὶ ἀδιαίρετη, τὴ γλῶσσα πού μ' αὐτὴν μίλησε, μιλάει καὶ θὰ μιλήσῃ προφορικὰ καὶ γραφτὰ ἢ αἰώνια Ἑλληνικὴ ψυχῆ.

Σοῦ σφίγγω τὸ χέρι
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Σημ. τοῦ «Νουμά». — Χαίρομαστε πού ὁ «Κριτικὸς τοῦ Νουμά», μ' ἕναν ἐλαφρὸ ὑπαινιγμὸ του, ἔδωκε ἀφορμὴ στὸν κ. Νιρβάνη νὰ γράψῃ τὸ μορφο τοῦτο γράμμα, πού τὸ κλείνει μὲ μιὰ τόσο παληκαρσία δῆλωσῃ. Ἀδιάφορο τώρα ἔδε συμφωνοῦμε σὲ ὅλα μὲ τὸν κ. Νιρβάνη, καὶ μάλιστα στὴν πολιτικὴ, νὰν τὴν ποῦμε ἔτσι, τῆς Ἰδέας. Συφωνοῦμε στὴ βάση, στὴ θεμελιώδικη ἀρχή, κι αὐτὸ εἶναι τὸ πιδ σημαντικό. Ὅσο γιὰ τὴν καθαρῆσά του, δηλ. τὴν Καθαρεύουσα πού, καθὼς δηλώνει, τὴ γράφει ἀπὸ ἀνάγκη στὶς ἑφημερίδες, θὰ μᾶς δώσει τὴν ἄδεια νὰ μὴ συμφωνήσουμε μαζὶ του, γιατί ἡ καθαρῆσά του εἶναι τόσο ὁμορφὴ καὶ τόσο ἐπιμελημένη, πού ἀντὶ νὰ κάνει τὸν ἐπιπόλειο ἀναγνώστη νὰ σιχαίνεται τὴν Καθαρεύουσα, τὸ ἐναντίο τὸν ἀναγκάζει νὰ τὴν ἀγαπήσῃ, ἴσως καὶ νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ γιὰ τὴ μόνη φιλολογικὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους.

Σ Ε Τ Ρ Ε Ι Σ Σ Τ Ι Χ Ο Υ Σ

1

Τὸ μύσκο τὸ βαρῦμοσκο νεκροὺς ὄπου ἀνασταίνει,
Στὴν πόρτα μου τότε σκοπεῖ μὴν ἄγνωστη μιὰ ξένη,
— Ἄσπρα μολλιά καὶ πὸ πολὺ καρδιά δυστυχι-
σμένη!..

2

Ὡς πὸν νὰ πάρει κ' ἡ θαρὰ τὸν πόνο γιὰ καθρέφτη,
Πόσες φορὲς ξεγέλασε κα πόσες ἐλαθέφτη,
— Βαθαίνει ἡ πέτρα ἀν' τὸ νερὸ σταλαματιά ὄπου
πέφτει...

3

Ἄς ξανοιχτοῦμε πιδ μαριὰ, κάθε ἀκρογιάλι ὄς φύγει,
Ἡ ἀγκαλιὰ σου ἐμένανε μόνον ἀπὸ τὴ μὲ πνίγει,
Κ' ἡ πιδ μεγάλη θάλασσο μπροστά σ' ἔσὲ εἶναι λίγη...

4

Μὲ χάρη καὶ σιραβὰ σῆφτι τὸ κρεμεζὶ παπάκι,
Σιτητὴ, χαμηλογλέφαρη περπατησιὰ ὄλο νάζι,
Τὸ ρόδι πέφτει ἀπ' τὴ ρλιά, καθὼς μιλάς, καὶ σπάζει...

5

Τοῦ Μπαταριά*) τοῦ ἔκουστοῦ δοξάρι ἐσένα πλάνο,
Σ' ἕνα σκοπεὸ Μανιάτιν ἄρμονισμένο ἀπάνω,
Νὰ σ' εἶχα μοιρολόδι σου λίγη ὄρα πρὶν πεθάνω...

6

Φύλλ' ἀπὸ τριαντάφυο σένα βιβλίο κλεισμένα,
Ἡ εὐωδιά σας ἐσβουσιὰ τόσα ὑποσκεμένα,
— Ουμητικὰ ὄς εἶχ' ἐκεῖ χέρι ἀκριβὸ γιὰ μένα...

7

Στὸ πανηγύρι τ' Ἄγγιου χορὸ κρυφὸ ἔχω στήσει,
Μ' ὄσες μικρὸς ἀγῆσα καὶ μ' εἶχανε ἀγαπήσει,
— Μεσολογγοποῦλε μου! καὶ μὸς πού δὲ θὰ
σβύσει!...

8

Σὲ μιὰ φραγὴ ξεράσθον ὄρθὸ σὲ καμαρώνω,
Ἐξω ἀπὸ λύπη κίχαρά, σκληρόκαρδο καὶ μόνω,
Σπάσεις ὄαν τὸ γιαιλὲ μᾶς, μὰ δὲ λιγὰς τὸν κλῶνω...

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

*) Βιολιτζῆς πούν ἔκαμε ἀθάνατο ἕνα τραγοῦδι τοῦ Παλαμά.

Σ Ε Τ Φ Ο Κ Ο Ρ Η Σ Κ Ε Α Τ Σ

Ὡ σχνικὲ διαβάτη,
σὲ κε μονοπάτι
λίγη χαρὰ ζητίας πλάνω πῆγα πόδα.
Δὲν αν ἄχ γιὰ μένα.
Εἶχι Θεὸς γραμμένα
νὰ μοῦ μαράνε λύπη τὰ παρθένα ρόδα.
ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ